

The background of the page features a large, light gray watermark of the United Nations logo. It consists of a world map centered on the Atlantic Ocean, surrounded by a laurel wreath. The map shows the continents of North and South America on the left and Europe and Africa on the right.

Ohelig allians stoppade FN:s deklara- tion om ursprungsfolks rättigheter

**Antagandet av FN-deklara-
tionen om urfolks rättigheter
gick om intet i november 2006.
En ohelig allians av för det
första afrikanska länder (med
Namibia i ledningen), för det
andra anglosaxiska länder
(Australien, Kanada, Nya
Zeeland och USA) med urbe-
folkningar och för det tredje
länder (bland annat Egypten)
som vill försvaga det nybil-
dade FN-rådet för mänskliga
rättigheter, samverkade alla
för att åsidosätta urfolkens
rättigheter.**

Urfolksorganisationer har sedan ett par årtionden arbetat för att FN ska anta en deklara- tion om urfolks rättigheter. Efter tolv års arbetsgruppsförhandlingar antog också FN:s nybildade råd för mänskliga rättigheter deklara- tionen i juni 2006. När tredje utskottet i FN:s generalförsam- ling skulle anta deklara- tionen i november trodde många att detta närmast skulle bli en formalitet innan hela generalförsam- lingen kunde anta deklara- tionen. Australia, Kanada, Nya Zeeland och USA hade motsatt sig deklara- tionen i MR-rådet och väntades begära omröstning i både tredje utskottet och generalförsamlingen – men antalet ja-röster kändes betryggande.

Bilden förändrades när Namibia i ett sent skede av utskottsbehandlingen föreslog att deklara- tionstexten skulle öppnas för

”vissa justeringar”. Namibia – tillsam- mans med några andra afrikanska länder, däribland Botswana – sade att de insett att deklara- tionen skulle kunna medföra insta- bilitet genom krav på självständighet från urfolk. Flera länder (däribland Sydafrika) i den afrikanska gruppen var ändå inled- ningsvis mycket tveksamma till försöken att stoppa antagandet av deklara- tionen.

När tiden för antagandet närmade sig hade en majoritet av de afrikanska länderna anslutit sig till Namibias förslag. Bland de mer tongivande var Egypten, som såg en möjlighet att låta ett beslut av MR-rådet omprövas av generalförsamlingen. Den egyptiska delegationens inlägg handlade inte alls om urfolksdeklara- tionen utan om hur viktigt det var att rekommendationer från det underlydande MR-rådet kunde

omprövas av generalförsamlingen. Ett antal länder som ville försvaga MR-rådet anslöt sig till det namibiska förslaget och offrade därmed urfolkens rättigheter.

Även Australien, Kanada och Nya Zeeland stödde uttryckligen Namibias förslag. Dessa länder såg en möjlighet att omförhandla en deklARATIONSTEXT man var kritisk mot. Även Ryssland, Turkiet och Colombia (som enda latinamerikanska land) ville ha möjlighet att revidera deklARATIONEN. USA yttrade sig dock inte i debatten och avstod också i omröstningen. I själva verket var USA en av de delegationer som bakom kulisserna mest aktivt stödde Namibias förslag. USA ville uppenbarligen inte synas i främsta ledet utan uppmanade andra att skjuta deklARATIONEN i sank. Namibias förslag att möjliggöra ändringar i resolutionen röstades igenom med 82 länder för, 67 länder mot och 25 länder som avstod.

Bland de länder som talade för ett antagande av det ursprungliga förslaget till deklARATION fanns bland andra Mexiko, Bolivia, Chile, Guatemala, EU och Norge.

Efter några proceduromröstningar antogs ett, enligt det namibiska förslaget, reviderat resolutionsförslag med röstsiffrorna 83 för, ingen emot samt 91 nedlagda röster.

Efter omröstningarna beklagade många länder, bland andra Mexiko, Bolivia, Peru och Guatemala, att den deklARATION som många regeringar och urfolksrepresentanter ägnat så många år åt inte hade kunnat antas. Den text som MR-rådet antagit var den bästa tänkbara kompromissen och det var både meningslöst och riskabelt att på nytt öppna deklARATIONSTEXTEN. Even-

tuellt nya förhandlingar utan medverkan av urfolksrepresentanter var otänkbart, underströk dessa latinamerikanska länder.

En käpp i hjulet

Det avbrutna antagandet av urfolksdeklARATIONEN är ett rejält bakslag för bland annat de latinamerikanska länderna. Länder som Peru, Mexiko och Guatemala har satsat både resurser och prestige i de långdragna arbetsgruppsförhandlingarna. Urfolksrepresentanter från alla regioner, inklusive samerna, har deltagit i processen. Mattias Åhrén var på plats i New York som representant för Samerådet. Han konstaterade att besvikelsen blir stor bland alla de urfolksrepresentanter som medverkat i arbetsgruppsförhandlingarna under årens lopp.

De nordiska länderna har deltagit aktivt i förhandlingarna och nordiska regeringsrepresentanter anser att det deklARATIONSTEXTEN utkast som arbetsgruppen tagit fram innehöll godtagbara lösningar till de många komplicerade frågor som kännetecknar förhållandet mellan urfolk och stater.

Namibias (och flera andra av de afrikanska länderna) agerande för att "fem i tolv" omintetgjöra deklARATIONEN antagande måste betecknas som mycket negativt. Med enstaka undantag (Sydafrika) har de afrikanska länderna knappast deltagit i de tidigare arbetsgruppsförhandlingarna. Trettio afrikanska länder ställde i en utmanande manöver upp som medförslagsställare till det reviderade resolutionsutkastet sedan den ursprungliga förslagsställaren Peru dragit sig tillbaka i protest mot förvanskningen. Egyptens markering att man såg beslutet som en möjlighet att understryka MR-rådets underordnade

roll visade tydligt vad landet prioriterade framför själva sakfrågan om urfolkens rättigheter.

Man kan fråga sig om Namibia innerst inne väntade sig att vinna omröstningen som ledde till att antagandet avbröts. Enligt ett gemensamt uttalande från Samerådet och Inuit Circumpolar Council tyder mycket på att afrikanska länder utnyttjades av andra aktörer (läs USA, Australien, Nya Zeeland och Kanada) att göra en positionsmarkering och att flera krafter samverkade för att skjuta deklARATIONEN i sank.

Vad händer nu?

Eventuella återupptagna förhandlingar får inte enbart vara en process mellan olika länder utan måste på samma villkor som i arbetsgruppen ta med urfolksrepresentanter. Om deklARATIONSTEXTEN öppnas upp för de av Namibia föreslagna justeringarna i frågan om "territoriell integritet" och frågan om definitionen av urfolk (som nu inte ingår i deklARATIONSTEXTEN) så finns det stor risk för låsningar. Det är ett stort frågetecken hur den tidigare beslutade tidtabellen ska hållas, det vill säga att en deklARATION ska antas senast i september i år.

Rolf Ericsson

Artikeln bygger huvudsakligen på rapportering från Sveriges FN-representation i New York. Se även Samerådet (www.saamicouncil.net) och Inuit Circumpolar Council (www.inuitcircumpolar.com).

